

O Bětušce a zakletém princí

Eva Suchánková

Eva Suchánková

O BĚTUŠCE A ZAKLETÉM PRINCI

PROLOG

Bylo jednou jedno království, kterému vládl moudrý král s krásnou královnou. V zemi panoval pokoj a mír, na polích byl dostatek úrody a v lesích hojnost zvěře. Královské manželství však zůstávalo bezdětné, a jak mýjelo léto za létem, naděje na narození syna, který by jednou usedl na trůn, se pomalu rozplývala.

Jednoho teplého letního večera se královna procházela zámeckou zahradou a ani vůně rozkvetlých růží, ani zpěv skřivánka, který se usadil ve větvích mohutného dubu, nedokázaly rozptýlit její smutek. Šla zahlobána do svých myšlenek a ani si nevšimla, že slunce mezitím zapadlo a na obloze se začaly objevovat první hvězdy. Pojednou se královna zastavila, zvedla oči k nebi a zvolala:

„Ach, kdybych tak měla děťátko! Milovala bych je, i kdyby snad mělo mít koňskou hlavu!“

Při jejích slovech se zvedl lehký vítr a jemně jí zčechl vlas. Několikrát se proletěl sem a tam, až nakonec odvál, nesouc s sebou úpěnlivou královninu prosbu.

Ještě téže noci, ale o mnoho mil dál, prolétal unavený vítr nad hřebeny skal, které vroubily hranice království. Lidé se k nim báli přibližovat, protože v nich měla sídlo zlá čarodějnice Hekuba.

Za bouřlivých nocí bylo vidět, jak se obloha nad skalami zbarvuje do červena, to prý když čarodějnice řádila, a o takových nocích nebylo radno vycházet z domu ven. Podle toho si skály také vysloužily jméno „Ohnivé skály“.

Náš vítr ale pranic nedal na lidské pověry a pokojně se proplétal mezi ostrými vršky skal. Čarodějnice ho uslyšela, když jemnými poryvy rozřinčel okna v její chatrči. Vyběhla ven, protože byla velmi zvědavá, co nového vítr ze světa přinesl. Pozorně naslouchala jeho tichému šumění, když vyprávěl o tom, co se toho večera událo v královské zahradě.

„Tak synáčka by se nám chtělo!“ zaskřehotala jízlivě: „No prosím, ať je po Vašem, Vaše Veličenstvo! Jen ať se vám narodí synáček, ale pěkně vyvedený - koňskou hlavu bude mít!“ A babice vzpažila obě ruce, zavřela oči a vyřkla strašlivou kletbu.

Země se otrásla, až se ze skal začalo sypat dolů kamení, na nebi se hrozivě zablýsklo a polekaný vítr urychleně odletěl. Strašlivý ježibabin smích se odrážel od holých skalních stěn a ti, kdož bydleli ve vsi pod skalami, té noci nezamhouřili oka. Dlouho se ještě mezi lidmi povídalo, jak čarodějnice zase řádila a že z toho určitě nemůže vzejít nic dobrého.

KAPITOLA PRVNÍ: HEKUBINA KLETBA

Do roka a do dne se královně narodil synáček. Namísto očekávané radosti nad vytouženým dědicem však upadlo celé království do nevýslovného smutku. Kletba zlé čarodějnice se vyplnila. Maličký princ měl koňskou hlavu. Nikdo nevěděl, co počít. Král celou noc proseděl u lůžka ztrápené královny, sám nešťasten a zdrcen. Malé děťátko zatím klidně spinkalo v postýlce a pranic nevědělo o tom, že by mělo být původcem nějakého neštěstí.

Nastala noc a hodiny na věži začaly odbíjet půlnoc. S posledním úderem zvonu se nad kolébkou spícího prince objevily tři víly sudičky.

„To nám to Hekuba ale pěkně zavařila, jen co je pravda,“ řekla První.

„Jen se podívejte, jak klidně spinká,“ řekla Druhá a po tvářičkách se jí začaly koulet slzičky.

„No tak, holky, přece tady nebudeme jen tak stát a plakat,“ ozvala se Třetí, která byla ze všech nejrozhodnější. „Jsme tu od toho, abychom daly tomu drobečkovi alespoň trochu nějakého toho štěstí do života, a Bůh ví, že ho moc štěstí nečeká.“

„I co,“ řekla zase První. „Vždyť musí být něco, co přemůže Hekubinu kletbu, ani ona přece není všemocná!“

„Milá sestřičko, je jen jedna jediná věc na celém světě, která by dokázala zlomit tak mocnou kletbu,“ odpověděla znovu Třetí, „a to je láska.“

„Láska,“ zašeptala Druhá sudička a kapesníčkem si otírala slzičky.

„Inu, měly bychom se dát do práce, času není nazbyt a musíme přece před rozedněním ještě pár novorozenátek obletět,“ řekla První.

A tak se sudičky začaly radit, co by bylo nejlepší dát do vínku malému princí.

První řekla: „Dávám ti dobré srdce a bystrý rozum.“

Druhá řekla: „Dávám ti sílu a vytrvalost.“

„A já,“ řekla Třetí, „já ti dávám naději, milý princí. Dávám ti naději na takovou lásku, která dokáže zlomit Hekubinu kletbu. Budeš muset dlouho čekat, ale až přijde čas, tvé srdce ti ukáže správnou cestu.“

A s tím sudičky zmizely.

Král, který celou noc bděl, zaslechl nad kolébkou hlasy a tajně sudičky vyslechl. Hned, jak se královna ráno probudila, spěšně jí o všem vyprávěl. I zaradovala se královna, že přece jen není všechno ztraceno! Její tvář však vzápětí znovu potemněla: „Ale kdo by se do prince mohl zamilovat, když má koňskou hlavu.“

„Však sudičky říkaly, že bude muset dlouho čekat na pravou lásku,“ konejšil ji král. Ani jemu však nebylo lehké u srdce. Naděje, o které mluvily sudičky, zdála se být příliš malá.

Nezbylo jim nic jiného, než se s věcmi smířit tak, jak byly. Král dal ze zámku odstranit všechna zrcadla, aby princ nemohl spatřit svoji podobu. A aby se královna alespoň někde mohla prohlížet, dal jí král postavit v nejvyšší věži zámku zrcadlový sál. Ke všem stěnám kolem dokola nechat přistavět zrcadla a poručil vyrobit pouze jeden jediný klíč, který královna nosila od té doby zavěšený na krku. Dále dal král z celého království svolat všechny mastičkáře a bylinkářky, jestli by přece jen někdo nepřišel na nějaký lék, který by princovi navrátil lidskou podobu, a vypsal vysokou odměnu tomu, komu se podaří kletbu zlomit. Všem sloužícím pohrozil, že jim dá vyříznout jazyk, jestli se budou před princem o jeho zakletí zmiňovat, a trest smrti pro toho, kdo by si dovolil se mu posmívat.

Nyní již nezbývalo nic jiného, než se odevzdat osudu a počkat, co budoucnost přinese.

KAPITOLA DRUHÁ: BĚTUŠKA

Zpráva o princově prokletí se roznesla po celém království. Někteří se tomu zdráhali uvěřit a považovali šířící se zvěsti za škodolibé výmysly, jiní se dušovali, že prý viděli na vlastní oči, jak nad zámek potemněla obloha, když se princ narodil, a že to mohou svatosvatě odpřisáhnout, že se tam děly podivné věci. Ať tak nebo tak, po dlouhé týdny se v celé zemi nemluvalo o ničem jiném. A tak se stalo, že se o smutném osudu královské rodiny dozvěděl i dřevorubec, který žil se svou ženou v maličké chaloupce hluboko v lesích u hranic království. Každým dnem se jim mělo narodit děťátko. Byli velmi chudí a dřevorubec dlouho střídal penízek k penízku, aby mohl zaplatit porodní bábě. Konečně nadešel čas a narodila se mu dceruška krásná jako obrázek. Jeho žena stačila děťátko políbit na čelo a slabým hlasem mu dát jméno, než tiše zavřela oči a usnula věčným spánkem.

Dřevorubec hořce želel ztráty své ženy, dlouho, předlouho plakal u jejího lože, avšak marno to bylo platné. Porodní bába zatlačila nebožce oči a podala dřevorubci malý uzlíček.

„Šák vaše paní už je teďka určitě v nebi, Pánbů jí dopřej klid, dyť byla dobrá a zbožná,“ pověděla mu. „No jen se podívají, jakou mají pěknou dcerušku, holka jako buk, jen co je pravda!“ drmolila dál.

Dřevorubec si vzal do náručí novorozenou holčičku. Ta ani nedutala a pozorně si tatínka prohlížela svýma velikýma tmavýma

očima. Dřevorubcovo srdce zaplesalo nad krásnou dcerkou. Byla to jediné, co mu po milované ženě zbylo.

„Bud'te rád, že je zdravá jako řípa! Co by za to dala naše královna, dyby měla taky takový dít'átko! Dyť je to holý neštěstí, co se jim tam na zámku událo!“

Dřevorubec vložil porodní bábě do dlaně několik mincí a doprovodil ji před chaloupku. „Tak s Pánem Bohem!“ rozloučili se.

Když doma osaměli, položil dřevorubec dít'ko do kolébky a zašeptal: „Zůstali jsme spolu sami, srdíčko moje, ale já ti slibuji, že budeme zase šťastní a bude nám spolu dobře.“ Pak políbil dcerku na čelo a dodal: „Jen klidně spinkej, Bětuško.“

KAPITOLA TŘETÍ: KRÁLOVSKÉ MĚSTO

Roky ubíhaly a Bětuška vyrůstala spolu s tatínkem. Za chvíli znala v lese každou cestičku, věděla, kde ze skály vyvěrají nejčistší pramínky i kde rostou v létě nejsladší jahody, kde mají nory a skrýše všechny lišky a zajíci, srnky a veverky a často jim nosila něco dobrého na zub. Od rána do večera pomáhala tatínkovi v chaloupce a nosila mu oběd, když pracoval v lese. Za dlouhých zimních večerů sedávali spolu u krbu a dřevorubec jí vypravoval pohádky a příběhy. Pravidelně chodili dávat mamince na hrob čerstvé květiny a dívka vždycky zamávala nebi, kdyby se třeba maminka dívala, aby věděla, že na ni oba myslí a že ji mají rádi.

Bětuška rostla jako z vody a byla den ode dne krásnější. Překypovala zdravím a bylo radost se na ni podívat. Měla dlouhé hnědé vlasy, které nosila spletené do tlustého copu, tmavé jiskřivé oči a tváře červené jako poupátko. Toho léta, kdy oslavila své osmnácté narozeniny, zavolal si ji dřevorubec k sobě a řekl:

„Bětuško, srdce moje. Jsem už starý a z tebe je krásná mladá dívka. Ve tvém věku se už obvykle děvčata vdávají, anebo se po nějakém tom ženichovi aspoň shánějí.“

„Ale tatínku, mně je přeci nejlíp tady u Vás, v naší chaloupce, což bych se potřebovala shánět po nějakém ženichovi! Vždyť tu stejně široko daleko žádného není!“ zasmála se dívka.

„No právě, holčičko moje,“ odvětil dřevorubec. „Nemůžeš tu přeci celý život běhat po lesích jako nějaká lesní žínka. Až umřu,

nic ti tu nezůstane. Jsi už dost velká, aby sis ve světě poradila. Vydáš se s do královského města a najdeš si nějakou poctivou práci, a dá-li Pánbůh, i hodného muže.“

„Ale tatínku, já nikam nechci! Co si tu počnete sám?“

„Mně tady smutno nebude, neboj se. Práce je tu dost a dost. A až se ve světě trochu zabydlíš, přijdeš mě zase navštívit.“

Dlouho dřevorubec ještě mluvil a dlouho se ho Bětuška snažila přemluvit, aby nikam nemusela, ale nakonec jí nezbylo nic jiného, než poslechnout. Hned druhý den se vypravila na cestu. Měla v uzlíčku sbalené náhradní šaty a k jídlu kousek chleba a sýra. Smutně tatínkovi zamávala a vydala se po pěšině do lesa, kde se za chvíli ztratila dřevorubci z očí mezi hustými stromy.

Bětuška šla dlouho. Nejprve po známých cestách, kudy s tatínkem často chodívala, potom dál po cestách neznámých. Třetího dne se před ní konečně objevilo královské město. Leželo v malebném údolí a okolo jeho hradeb líně protékala široká řeka. Bylo brzy ráno a jemný mlhavý opar, který se vznášel nad řekou, pomalu ustupoval. Obloha slibovala jasný teplý letní den. Po kamenném mostě, který spojoval břeh se vstupní branou, se pomalu sunuli ospalí kupci s těžkými povozy plně naloženými novým zbožím. Večer se zase stejnou cestou budou vracet a v měščích jim budou vesele cinkat vydělané zlatáky. Bětuška se vmísila do houstnoucího davu, který směřoval do města. V blízkosti brány sedělo v prachu na zemi několik otrhaných žebráků prosících kolemjdoucí o almužnu. Když se po nich Bětuška soucitně otočila, jeden z kupců, kteří šli vedle ní, jí vysvětlil, že strážé žebráky na příkaz krále nepouštěli dovnitř, aby udrželi ve městě pořádek.

Za branou se táhla dlouhá ulice. Po obou jejích stranách postupně vyrůstaly stánky nejrůznějších kramářů, kteří tu budou

po celý den vychvalovat a prodávat své zboží. Bětuška šla stále dál, až se ocitla na náměstí, jemuž vévodila mohutná katedrála. Její věže se tyčily do výšky až k nebi, okna s lomenými oblouky byla vyplněna barevnými vitrážemi, které se leskly v ranním slunci, a kamenní chrlič zlověstně shlíželi pod sebe na hemžení lidí. Bětuška sklouzla pohledem zpátky dolů ke schodům katedrály. Na nich se utábořila skupina lidí, kteří vypadali, že se za každou cenu snaží získat pozornost okolí. Všichni měli pestrobarevné šaty, pomalované obličejy a dělali velký rámus. Byli to kočovní komedianti, kteří přijížděli do města rok co rok, aby předvedli své umění a pověděli zdejším lidem, co se ve světě událo nového. Bětuška měla oči i pusou dokořán, jak se nemohla na to všechno vynadávat. Tolik ruchu a lidí a barev a vůní, vše bylo pro ni nové. Zrovna se chystala podívat blíž ke komediantům, když najednou jí skočil do cesty podivný mužík.

„I copak, copak, děvenko? Copak, copak, krasavice?“ vyzpěvoval a poskakoval kolem Bětušky, která leknutím málem upadla a raději pevně sevřela v náručí svůj raneček.

„Ztratila jsi snad řeč?“ pokračoval ten podivín. Byl malý jako dítě, přestože vypadal jako dospělý muž. Na sobě měl proužkovaný červenožlutý šat a na hlavě naraženou čepičku s rolničkami, které vesele zacinkaly vždy, když poskočil.

Bětuška na něj vyvalila oči. Nejspíš patřil k těm komediantům, ale ona se nikdy s nikým podobným ještě nesetkala, a tak nevěděla, co by měla říct.

„Ale no tak, děvče, snad se mě nebojíš! Já jsem lidem k smíchu, lidé se mi musí smát a ne se mě hloupě bát!“ zarýmoval.

Bětuška stále nesměle stála beze slova a tak mužík dodal:

„Vážená slečno, dovolte mi, abych se představil! Mé jméno je zbytečné a stejně byste ho hned zapomněla. Jsem královský šašek!“ a mužík složil Bětušce hlubokou úklonu, ve které velmi

dlouho setrval. Když se neměl k tomu, aby se znovu narovnal, sklonila se Bětuška k zemi tak, aby mu viděla do obličej a řekla:

„Ehm, velmi mě těší, vážený pane královský šašku a omlouvám se za svou nesmělost. Jsem ve městě poprvé a...jsem z toho všeho trochu nervózní.“

V tom šašek zase vyskočil a rolničky mu na čepičce zacinkaly.

„Ale proč jsi to neřekla rovnou? A copak tady pohledává, taková krásná, něžná, milá, mladá?“

„To mluvíte vždycky tak zvláště, nebo to patří k Vašemu povolání, pane šašku?“

Šašek se na Bětušku překvapeně podíval.

„Děvenko milá, je smutným povoláním každého šaška, aby byl vtipný a bavil své okolí, a především krále a královnu. Toho je však velmi zatěžko pobavit. V posledních několika letech a troufl bych si říct, že těch let byly už skoro dvě desítky, se král snad ani jednou nezasmál, a královna? Ta už dávno zapomněla, co to smích vlastně je. Ale to ty určitě víš, jaké neštěstí potkalo královskou rodinu, potulní pěvci o tom skládají předlouhé písně a není v celé zemi místa, kde by neprošli a nehlásali do světa smutnou zvěst o našem zakletém princi. Lidé jim za to ovšem dobře platí, protože lidé vždycky rádi slyší o cizím neštěstí...Ale zpátky k tobě, děvenko,“ vytrhl se šašek ze své úvahy. „Co jsi přišla dělat do města v této smutné době?“

„Inu, sháním práci.“

„Sháníš práci tak jako mnoho jiných, někteří najdou, někteří nenajdou. A co umíš?“

Bětuška chvíli zaváhala.

„No, od všeho něco. Umím vařit a šít a...”

„A co takhle starat se o zahradu?” přerušil ji zase šašek. „Královský zahradník je už starý a král doposud nesehnal nikoho, kdo by mu pomáhal pečovat o zámeckou zahradu. Jen tak někomu to místo nedá, to víš... To není jen tak. Ale ty se mi zdáš, děvenko, hodná a poctivá. Myslím, že bych se mohl v zámku pozeptat. Už dlouho si se mnou nikdo tak pěkně nepopovídal, jako teď ty, tak ti tu laskavost musím nějak oplatit.“

Bětuška na šaška nedůvěřivě pohlédla, jestli to myslí vážně, protože v celém rozhovoru řekla jen pár slov, ale zdálo se, že mu to vůbec nevadilo. Tak se na něj usmála a mile mu poděkovala. V hlavě měla však zmatek ze všeho, co jí ten podivný mužík říkal.

„Ještě neděkuj, ještě není nic jisté, aneb jak se říká ,neříkej hop, dokud nepřeskočíš!‘ A teď poběž za mnou!” zvolal zvesela a pak se zarazil a dodal jen tak pro sebe: „Večer budou mít komedianti představení! To bude mít Jaroslav radost! Ale to ty vůbec neposlouchej, to není pro tvá ouška, děvenko! A teď poběž!” a s těmi slovy vyrazil.

Dav mezitím značně zhoustl, jak se blížilo poledne, ale pro Bětušku nebylo obtížné sledovat svého průvodce, protože mu rolničky vesele zvonily s každým jeho krokem. Mnohokrát zabočili do různých postranních uliček, kterým šašek říkal zkratky. Cesta mírně stoupala a byla nyní vydlážděná a široká akorát tak, aby po ní mohl projet kočár. Domy po obou stranách se zdály bohatší a vyšší než předtím a už tu nebylo tolik lidí.

Konečně se dostali k hlavní bráně, která vedla do zámku. Byla otevřená. Před ní stáli dva strážníci, oba oblečení v naleštěné zbroji a v rukou svírali halapartny. Zdálo se, že jim noví příchozí nejsou zcela neznámí.

„Ale ale, to se podívejme! Kdepak ses toulat, šašku, co?” začal jeden.

„A kohopak to s sebou vedeš?“ přisadil si druhý a zálibně se zahleděl na Bětušku.

„To není panenka pro vás, pánové, jen nás pusťte dovnitř, neb tato dívka spanilá se uchází o místo zahradnice.“

„Nějak se ti pletou rýmy, šašku!“ zasmál se zase ten první. Popadl šaškovu rolničkovou čepici a mrštil s ní na zem. Oba strážní se začali škodolibě pochechtávat, a když se šašek shýbl pro svou umazanou čepici, jeden z nich ho nakopl do zadku a šašek upadl.

„Tak marš, ať už tě tu nevidíme, špindíro jeden!“ Strážní se smáli tak, že se jim podlamovala kolena.

Bětuška podala šaškovi ruku a pomohla mu vstát. Pak s bojácným výrazem ve tváři proběhla kolem strážných na nádvoří.

„Proč jste ty dva hulváty u brány nechal, aby Vás takhle ponížili?“ zeptala se Bětuška, když byli z doslechu.

„Říkal jsem ti přece, děvenko, že jsem všem lidem jen pro smích. Strážní teprve nemají žádnou morálku a rádi si vylévají vztek na ostatních. Zejména na mně. Však to nebylo poprvé,“ a šašek si sundal čepičku a začal ji oprašovat.

„Je mi to moc líto...,“ hlesla Bětuška, která se s takovou krutostí nikdy nesetkala a bylo jí proto do pláče.

„Ale děvenko! Takový je svět!“ zvolal šašek. „Jsou lidé dobří a jsou lidé špatní. Přece by ses kvůli tomu netrápila, zvláště teď, když tě teď mám předvést před krále, to by ses mu pranic nelíbila s uplakanýma očima!“

Bětuška se na šaška smutně usmála a oba dva pokračovali v cestě do zámku.